

РЕШЕНИЕ

№ 9149

гр. София, 19.06.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 23 състав,
в публично заседание на 20.05.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Антоанета Аргирова

при участието на секретаря Емилия Митова, като разгледа дело номер **3170** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.145-чл.178 от Административно-процесуалния кодекс (АПК), вр.чл.68, ал.1 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр).

Образувано е по жалба от проф. д-р Р. М.-ректор на П. университет „П. Х.“, чрез пълномощника му- адв. Е. З.-ПАК, срещу Решение №79/26.02.2024 година по преписка № 57/2023 г. по описа на Комисията за защита от дискриминация, с което КЗД-Четвърти специализиран постоянен заседателен е установил, че Р. М. - ректор на П. университет „П. Х.“, в качеството му на работодател, не е изпълнил изискванията на чл. 14 ЗЗДискр. за осигуряване на равно възнаграждение за еднакъв труд спрямо учебно-помощния персонал с ОНС „доктор“ от Биологическия факултет на П. университет „П. Х.“, обвързан с признака „обществено положение“; Наложил е на основание чл. 80, ал.2, вр. чл. 80, ал. 1 ЗЗДискр. на Р. М. - ректор на П. университет „П. Х.“, в качеството му на работодател, имуществена санкция с размер 1000 лева за допуснатото извършване на установената дискриминация; Задължил е Р. М.-ректор на

П. университет „П. Х.“ да преустанови нарушението до установяване на положение на равно третиране.

Наведените основания за оспорване, предвид изложените в жалбата оплаквания, се квалифицират от съда по чл.146, т.3 и т.4 АПК-допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила и противоречие с материалноправните норми-чл.146, т.3 и т.4 АПК. Осъществяването на основанието по чл.146, т.3 АПК е аргументирано с доводи за необоснованост на фактическите изводи на КЗД с доказателствата по преписката. Материалната незаконосъобразност на оспореното решение се поддържа с доводи, че сигналът бил подаден до КЗД без знанието и съгласието на тези, за които в него се твърдяло, че са лишени от заплащане на положения труд. Отделно от това провеждането на педагогическа дейност от страна на докторантите било задължителен елемент от обучението им, съгласно чл.19, ал.1 от Правилника за развитието на академичния състав на П. университет „П. Х.“ (по долу: Правилника на ПУ или само Правилника), за което те получавали стипендии от държавата и не им се заплащали допълнителни хонорари. Обучението на докторантите се осъществявало по индивидуален учебен план по утвърден стандарт от академичния състав (АС) за различните форми. Индивидуалният план се изготвял от докторантите и научните им ръководители, обсъждал се катедрения съвет (КС) и се утвърждавал от факултетния съвет (ФС). В индивидуалните планове на всички докторанти била заложена педагогическа дейност, за да се отговорят на изискванията на ЗВО. В чл.22, ал.1 от Правилника докторантът бил длъжен да участва в учебния процес, когато това му бъде възложено по съответния ред. Натовареността му със занятия не можела да превишава 180 учебни часа упражнения. При съобразяване с това изискване на нито един от докторантите, обучавани в Биологическия факултет на ПУ не били възлагани повече от 180 часа преподавателска заетост. По отношение длъжността „биолог“ излага, че се заема от лице с висше образование в ПН 4.3 Биологически науки, ПН 5.11 Биотехнологии ПН 1.3 Педагогика на обучението по биология. За заемането на тази длъжност не се изисквала образователна научна степен (ОНС) „Доктор на науките“. Съгласно длъжностната характеристика за тази длъжност, биологът отговарял за подготовката на материали, реактиви, специфични консумативи, лабораторни животни и др. дейности, свързани с организацията и

провеждането на лабораторните упражнения, семинарите и теренните практики на студентите. Биолозите участвали в лабораторни експерименти в рамките на научноизследователската дейност в катедрата и извършвали други дейности, свързани с работата на катедрата, в рамките на работното време. С решение на ФС на БФ (Протокол №253/23.03.2020 година) на лицата, заемащи длъжността „биолог“, които притежават ОНС „доктор“, при необходимост можело да се възлага воденето на лабораторни или теренни упражнения до 180 часа, в рамките на работното време и без допълнително заплащане. Възлагането на упражнения ставало с решение и по предложение на КС и се утвърждавало от ФС на БФ. В жалбата са посочени и пет лица, притежаващи ОНС „доктор“, на които през периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2023 година са възлагани допълнителни часове по водене на упражнения без допълнително заплащане, които никога не надхвърлили 180 часа през съответната година. Заплащането на тези часове щяло да доведе до двойно заплащане-веднъж заплата и втори път хонорар.

В съдебно заседание пред Административен съд София-град, пълномощникът на жалбоподателя ректора на ПУ се представлява- адв. З. моли за уважаването на жалбата по изложените в нея съображения, както и за присъждането на разноски. При условията на евентуалност, ако съдът намери жалбата за неоснователна, прави възражение за прекомерност на заплатеното от заинтересованата страна (ЗС) А. И. В. адвокатско възнаграждение.

Ответникът КЗД депозира писмено становище чрез процесуалния си представител-юрк. К., с което оспорва основателността на жалбата и моли за отхвърлянето ѝ, както и за присъждането на юрисконсултско възнаграждение. При условията на евентуалност релевира възражение за прекомерност на заплатеното от жалбоподателя адвокатско възнаграждение.

Депозирано е и писмено становище от пълномощника на ЗС –адв.Л. Г.-САК, която оспорва основателността на жалбата и моли за отхвърлянето ѝ, както и за присъждането на направените разноски.

Административен съд София- град, след като обсъди и прецени релевираните с жалбата основания, доводите на страните в съдебно заседание и събраните по делото доказателства, и служебно на основание чл.168, ал.1, вр.чл.146 от АПК

провери изцяло законосъобразността на обжалвания акт, намира следното от фактическа и правна страна:

Производството пред КЗД е започнало по сигнал на А. И. В., в който е изложил, че на официалния уеб-сайт на Биологическия факултет на ПУ „П.Х.“ са били публикувани Решенията на Факултетния съвет на Биологическия факултет по т.12 и т.20 от Протокол № 253/23.06.2020 г. на ФС на БФ, от които се установявало дискриминационна практика чрез възлагане на трудови задачи без заплащане на учебно помощен персонал, докторанти, други. Посочени са и нормите, които същият счита за нарушени-чл.34, чл.14 от ЗЗДискр, както и Конвенция № 35 на Международната организация на труда, по която Република България е страна.

С разпореждане №176/14.03.23 г. на председателя на КЗД по сигнала е образувана преписка №57/23 г. по описа на КЗД и е разпределена на IV специализиран постоянен състав, който със свое решение и избрал председател и докладчик по преписката.

Копие от сигнала е изпратен на ректора на ПУ, с указана възможност за становище в 7-дневен срок. Р. се възползвал от предоставената му възможност, като е депозирал такова, заведено с вх.№17-0053/15.05.23 година, с което е оспорил допускането на нарушения. Към сигнала е приложен доклад от декана на БФ на ПУ, в който не се отрича, че на лицата от учебно-помощния персонал с ОНС „доктор“ са възлагани допълнителни часове по водене на семестриални упражнения, без заплащане, но се твърди, че това е ставало с тяхно съгласие. Изложено е лицата от учебно-помощния персонал с ОНС „доктор“ в БФ на ПУ получавали по 350 лева допълнително месечно възнаграждение. По отношение на докторантите е изложено, че възлагането на допълнителни часове е част от индивидуалните им планове за обучение в съотв. с чл.22, ал.1, т.6 от Правилника на ПУ.

Постъпило е и допълнение с вх. № 44-00-4469/28.12.2023 г. на КЗД, в което сигналоподателят е посочил, че решенията на ФС на БФ безспорно и категорично сочели, че за полагане на един и същи равен труд - за провеждане на упражнения - на учебно-помощния персонал не се заплаща, а на преподавателския състав (хабилитиран и нехабилитиран) се заплаща. Нещо повече тези 180 часа без заплащане представлявали половината от преподавателския норматив на хабилитирания и

нехабилитиран състав в учебното заведение и се включвали в нормативите на последния. Именно съответният преподавателски състав от съответната дисциплина получавал заплащането за тези часове, макар да са изпълнени от учебно-помощния персонал.

Изготвен е доклад-заключение по преписката и е насрочено открито заседание на 18.01.2024 година, за което страните са били призовани. Заседанието е било проведено, като са събрани представените от страните доказателства и преписката е обявена за решаване. На 26.02.2024 година е постановено оспореното пред съда решение.

Изложените в него фактически установявания са, че от Решения на ФС на БФ от заседания, публикувани и на сайта на БФ по протоколи № 284, 285, 280, 290, 276 е видно, че на учебно-помощния персонал в биологическия факултет с ОНС „доктор“ могат да се възлагат за извеждане до 180 часа упражнения за учебна година, без заплащане, в рамките на работното време. Тези 180 часа представляват половината от преподавателския норматив на хабилитирания и нехабилитирания състав в учебното заведение, за което последните получават твърдо възнаграждение, а изведените за преподавателите наднормени часове над тези часове се хоноруват в индивидуалните им планове за допълнително заплащане. Докато на учебно-помощния персонал за полагане на същия равен труд е взето решение да не им се заплаща изобщо.

При тези установявания КЗД е приела, че е нарушен чл.14 от ЗЗДискр, който установява един от основните принципи на антидискриминационното право в областта на труда- работодателят да осигури равно възнаграждение за еднакъв или равностоеен труд, като това се прилага за всички възнаграждения, плащани пряко или непряко, в брой или в натура, независимо от срока на трудовия договор и продължителността на работното време. В случая посочените 180 часа представляват половината от преподавателския норматив на хабилитирания и нехабилитирания състав в учебното заведение, за което последните получават твърдо възнаграждение, а изведените за преподавателите наднормени часове над тези часове се хоноруват в индивидуалните им планове за допълнително заплащане. Докато на учебно-помощния персонал за полагане на същия равен труд е взето решение да не им се заплаща

изобщо. КЗД е изложила, че терминът „заплащане“ означава обичайната основа или минималната надница или заплата, или всяко друго възнаграждение, което работникът получава пряко или непряко от работодателя си във връзка със своята работа. Независимо от свободата на договаряне на трудово възнаграждение, работодателят не може да пренебрегва принципа за равно възнаграждение по чл. 243 КТ, възпроизведен и в нормата на чл. 14 ЗЗДискр., съгласно която работодателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд. Приела е, че в случая признакът „обществено положение“ най - общо можело да се определи като място, което едно лице заема в структурата на даден социум и е израз на отношението, оценката което се дава на това лице във връзка с неговото социално поведение и функции. Следователно, като елемент на общественото положение по смисъла на закона могат да се определят професията на индивида; мястото, в което работи; заеманата длъжностна позиция. Установеното в случая различно третиране по признак „обществено положение“, за да не представлява дискриминация, следва да бъде обективно оправдано за постигане на законна цел и да е пропорционално. Посочената група от учебно-помощния персонал с ОНС „доктор“ била поставена в по-неблагоприятно положение във връзка с възможността да се възлагат за извеждане до 180 часа упражнения за учебна година, без заплащане, в рамките на работното време, докато на преподавателския състав (хабилитиран и нехабилитиран) се заплащало.

Позовала се е на чл.9 от ЗЗДискр. и на обрънатата доказателствена тежест-върху ответника, който не ангажирал никакви доказателства в подкрепа на своите твърдения, че не е извършил дискриминация спрямо учебно-помощния персонал в БФ на ПУ с ОНС „доктор“, а именно че лицата от учебно-помощния персонал ОНС „доктор“ получават допълнително месечно възнаграждение от 350 лв. и съответно не им се полага възнаграждение.

В оспореното пред съда решение липсва обсъждане и произнасяне по твърдението за нарушение на чл.14 от ЗЗискр. и по отношение на докторантите. В този смисъл решението на КЗД е непълно, но този порок е извън дължимия от съда контрол за законосъобразност спрямо постановения и оспорен акт. Предмет на оспорване е постановеното по преписката решение.

В съдебното производство, приетите за установени факти в административното производство факти не се оспорват. Напротив в жалбата се съдържа изрично признание, че съгл. длъжностната характеристика за длъжността „биолог“, за заемането на която се изисква висше образование по съответното професионално направление, но не и ОНС „доктор“, лицата от учебно-помощния персонал, които я заемат, отговарят за подготовката на материали, реактиви, специфични консумативи, лабораторни животни и др. дейности, свързани с организацията и провеждането на лабораторните упражнения, семинарите и теренните практики на студентите. В самата жалба са посочени пет лица от учебно-помощния персонал, притежаващи ОНС „доктор“, на които през периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2023 година са възлагани допълнителни часове по водене на упражнения (което всъщност представлява дейност извън длъжностните им характеристики, бел. на съдията), без заплащане. Тази дейност те са осъществявали през работното си време, като лица от учебно-помощния персонал, а не от преподавателския състав-хабилитиран и нехабилитиран. С жалбата не се оспорва, че 180 часа представляват половината от преподавателския норматив на преподавателите от хабилитирания и нехабилитирания състав в ПУ, за което последните получават трудово възнаграждение, а изведените за преподавателите наднормени часове, над тези, се хоноруват в индивидуалните им планове за допълнително заплащане. Не се оспорва, че часовете, поемани от лица от лица от учебно-помощния персонал-биолози с ОНС „доктор“ се включват/отчитат в норматива на хабилитирания и нехабилитирания състав в ПУ и съотв. им се заплащат. Не се оспорва най-сетне (а и не би могло), че работодател на лицата от учебно-помощния персонал и на лицата от преподавателския състав-хабилитиран и нехабилитиран от БФ е ПУ „П. хилендарски“, който се представлява от ректора и с който се сключват трудовите им договори.

При тези фактически установявания съдът обуславя следните правни изводи:

Преценката за допустимост на жалбата е осъществена с определението от з.з. на 03.04.24 година за насрочване на делото в съдебно заседание и не е налице изменение на обстоятелствата, което да налага повтарянето ѝ от съда.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна, по следните съображения:

Оспореното административно решение е издадено от компетентен орган-КЗД , в

рамките на предоставените ѝ правомощия, съгласно чл. 47 ЗЗДискр., в качеството ѝ на независим специализиран държавен орган, осигуряващ предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и равенство на възможностите. В съответствие с чл. 48, ал. 1 и 2, т.3 във вр. с чл. 54 ЗЗДискр., решаващият състав на КЗД е определен с разпореждане, като предвид въведения защитен признак „обществено положение“ преписката е разпределена на IV специализиран постоянен заседателен състав на КЗД. Решението е постановено от състава, на който преписката е била разпределена и който е участвал при разглеждането ѝ в проведеното едно открито заседание, в което същата е обявена за решаване. Следователно спазено е изискването на чл. 14, ал. 1 от Правилата за производството пред КЗД.

Спазена е и установената форма - решението е писмено и съдържа наименованието на органа, който го е издал; фактическите и правните основания за издаването му; диспозитивна част, както и указание пред кой орган и в какъв срок може да се обжалва - чл. 66 ЗЗДискр.

При постановяване на решението от КЗД са допуснати нарушения на административнопроизводствените правила, които обаче или не са пороци, които могат да бъдат отстранени чрез обжалването на постановеното решение (решението е непълно, както съдът вече посочи), или са такива, които не са съществени и не представляват основание за отмяната му-не е указано обръщането на доказателствената тежест и преминаването ѝ върху ответника, съгласно правилото на чл.9 ЗЗДискр. Последното съдът обуславя с обстоятелството, че релевантните по случая факти не се оспорват, вкл. и в хода на съдебното производство, а по отношение на някои от тях е налице и изрично признание, както съдът вече посочи. Следователно допуснатото нарушение не обуславя обосновано предположение, че органът би могъл да достигне до друго решение по преписката, ако не беше допуснат посоченото нарушение.

Решението е постановено в съответствие с приложимите материалноправни норми, при някои уговорки, които съдът ще направи по-долу в хода на изложението си.

Разпоредбата на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. забранява всяка пряка или непряка

дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. ЗЗДискр. цели санкциониране на всяко поставяне в неравностойно положение въз основа на признаците изброени в чл. 4, ал. 1 от посочения закон. Легално определение на понятието „неблагоприятно третиране“ се съдържа в параграф 1, т. 7 от ДР на ЗЗДискр., според който всеки акт, действие или бездействие, които водят до по-малко благоприятно третиране на едно лице спрямо друго въз основа на признаците по чл. 4, ал. 1 от посочения закон или могат да поставят лице или лица, носители на признак по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., в неблагоприятно положение в сравнение с други лица.

Съгласно правилото на чл. 14, ал. 1 от ЗЗДискр. работодателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоеен труд, като по силата на ал. 3 от същата разпоредба, критериите за оценка на труда при определяне на трудовите възнаграждения и оценката на трудовото изпълнение са еднакви за всички работници и служители и се определят с колективни трудови договори или с вътрешните правила за работната заплата, или с нормативно установените условия и ред за оценяване на служителите в държавната администрация, без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр.

В случая в производството пред КЗД безспорно е установено по-неблагоприятното третиране на лицата от учебно-помощния персонал, притежаващи ОНС в БФ на ПУ, на които се възлагат/извеждат часове за упражнения, без да им се заплащат. Необосновано е позоваването на обстоятелството, че на същите се заплаща допълнително трудово възнаграждение в размер на 350 лева, което КЗД е приела за неустановено. Този извод на КЗД е без връзка с преписката, а и е незаконосъобразен. Заплащането на допълнително възнаграждение в размер на 350 лева следва да произтича от притежаваната от биолозите, които са част от

учебно-помощния персонал в БФ на ПУ, ОНС „доктор“ и заплащането му не зависи от възлаганите им без заплащане часове за провеждане на лабораторни или теренни упражнения (арг. от чл. 11, ал. 1 и 2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата). В жалбата до съда не се твърди и обратното. Твърди се друго, че ако упражненията, извеждани/водени от биолозите през работно време се възлагат срещу допълнително заплащане, то тогава за дейности, извършвани в рамките на едно и също време, биолозите ще получават двойно заплащане-веднъж заплата и втори път хонорар. Това твърдение показва неразбиране на нормата на чл.14 от ЗЗДискр., която не изисква двойно заплащане, а равно възнаграждение за еднакъв или равностоеен труд. Жалбоподателят не твърди, че заплащането на един преподавателски час е равно на заплащането на един работен час на биолог с ОНС „доктор“ от учебно-помощния персонал на БФ на ПУ, нито че при възлагането на извеждането на часове, същият се освобождава от преките си задължения по длъжностна характеристика за длъжността „биолог“ . Не оспорва и това, че поетите от биолозите часове се включват в хорариума и се заплащат на лица от преподавателския състав-хабилитиран или нехабилитиран в БФ на ПУ.

Жалбоподателят многократно акцентира (вкл. и чрез ангажираните по делото свидетелски показания) на липсата на оплакване на ощетените лица, като твърди, че същите не знаели за подадения до КЗД, а самите те били и съгласни да поемат преподавателски часове, защото това им давало евентуално предимство при кандидатстване за заемане на длъжността „асистент“. Във връзка с това негово оплакване, съдът сочи, че е без значение, че не ощетените лица са сезирали КЗД-арг. от чл.50 ЗЗДискр. Без значение е и това дали същите са съгласни и как точно са изразили това свое съгласие, за което липсват данни. „Мотивирането“ и експлоатирането на труд с оглед на благоприятни бъдещи несигурни събития не е равнозначно на заплащане на труда. Няма забрана на тези лица да бъдат възлагани преподавателски задължения, но при равностойно заплащане.

Съдът не подлага на обсъждане доводите в жалбата, свързани със

заплащането на преподавателските часове на докторантите, защото това твърдение на ЗС В. нито е обсъдено от КЗД, нито е налице произнасяне по него с диспозитива на оспореното решение, т.е. налице е хипотезата на непълно решение, от което жалбоподателят се ползва, както съдът посочи. Единствено за прецизност и без значение за изхода на спора, предмет на делото, съдът сочи, че задълженията на докторантите на основание на законовата делегация на чл.71 от Закона за висшето образование се уреждат в правилниците на висшето училище. Нормите от Правилника на ПУ, на които се съдържа позоваване в жалбата, са съответни на твърденията на жалбоподателя, а по отношение на получаваната от докторантите държавна стипендия следва да се посочи, че регламентацията се съдържа в Постановление № 90 на МС от 26.05.2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации. Дали получаването на държавна стипендия от докторантите позволява възлагането до 180 преподавателски часа чрез включването им в индивидуалния план на докторанта или по друг начин; отчитането на тези часове, като част от хорариума на преподавателския състав и заплащането му на лицата от този състав; пропорционалността на подобна мярка; наличието или липсата на нарушение на забраната по чл.14 от ЗЗДискр. като специален закон с произтичащия от това доминантен статут спрямо общите закони, съдът в пределите на настоящото съдебно производство не може да се произнесе.

При безспорно установено дискриминационно нарушение, в дискрецията на КЗД е да избере корективна мярка сред изброените в чл.47 ЗЗДЗискр. В случая е наложила ПАМ за преустановяване на нарушението и имуществена санкция в размер на 1000 лева, която е справедлива и не е необосновано завишена.

При този изход на спора, правото на разноски е възникнало за ответника и ЗС-чл.143, ал.3 и ал.4 АПК. То е своевременно упражнено, като е поискано присъждането им преди приключване на устните състезания по делото.

Доказаните разноски на ЗС са в размер на 1500 лева-заплатено

възнаграждение за защита, осъществена от един адвокат. При съобразяване с предмета на делото, проведеното едно съдебно заседание без участието на пълномощника-адвокат и свеждане на защитата до депозиране на писмено становище, в което не се излагат нови, неизтъкнати в производството пред КЗД доводи, съдът приема, че обоснованото и справедливо възнаграждение е в размер на 800 лева и го намалява до този размер, като уважава възражението на жалбоподателя за прекомерност.

При съобразяване с предмета на делото, проведеното едно съдебно заседание без участието на пълномощника-юрисконсулт и свеждане на защитата до депозиране на писмено становище, съдържащо с общи и бланкетни изрази за законосъобразност на административното решение, съдът определя юрисконсултско възнаграждение в минимален размер-100 лева, съгл. чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ.

Воден от гореизложеното и на основание чл.172, ал.2, предл.5-то и чл.143, ал.3 и ал..4 АПК, Административен съд София-град, Второ отделение, 23-ти състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на проф. д-р Р. М.-ректор на П. университет „П. Х.“, чрез пълномощника му- адв. Е. З.-ПАК, срещу Решение №79/26.02.2024 година по преписка № 57/2023 г. по описа на Комисията за защита от дискриминация.

ОСЪЖДА П. университет „П. Х.“ да заплати на Комисията за защита от дискриминация 100 (сто) лева, разноски по делото

ОСЪЖДА П. университет „П. Х.“ да заплати на А. И. В. с ЕГН [ЕГН] сумата от 800 (осемстотин) лева, разноски по делото.

Решението може да бъде обжалвано пред Върховния административен съд на РБ в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Решението да се съобщи на страните чрез изпращане на преписи от него.

СЪДИЯ: